

PAVLE POPOVIĆ I CRNOGORSKA EMIGRACIJA U BOLIVIJU

Gordan Stojović

Popović Pavle was a construction entrepreneur and a landlord. He was born in Doljani near Podgorica. He built several Argentine and Bolivian railways, roads and bridges. In 1912 he immigrated to Argentina together with his brother Božo who returned to Montenegro in 1920. After their arrival, together with our first emigrants Pavle went to the territory of the present Province of Chaco, but soon after that he moved farther to north and stopped in the Province of Salta. Whole his life, in this or that way he was dedicated to building. Thanks to his friendship with Ricardo Araoz who was a high UCR official, Pavle Popović and his firm became a producer for the Public Railways (Ferocaril del Estado) until 1925 when Araoz introduced him to the managers of North American companies who were at the time building the Tren de las Nubes.

Među svim crnogorskim emigrantskim zajednicama od naseljavanja u Latinsku Ameriku do danas, najmanje se zna o onoj grupi naših sunarodnika koja se nastanila u Boliviju.

Iako po mnogo čemu specifična i značajna, ne samo za Crnu Goru već i za mnoge Latinoamerikaniste koji se bave migratornim procesima, još uvijek se malo zna i nedostaju značajni podaci vezani za unutrašnja kretanja posebno u periodu odmah nakon dolaska u Boliviju.

Ono što je zajedničko za gotovo sve Crnogorce doseljene u Boliviju je to da su u najvećem broju reemigranti iz Argentine.

Nije isključena mogućnost da ima i reemigranata iz susjednog Čilea, posebno iz grada Antafogaste u blizini granice sa Bolivijom đe je inače živjela značajna crnogorska zajednica koja se skupa sa mnogo brojnijom Hrvatskom zajednicom uglavnom porijeklom sa dalmatinskih otoka, bavila poslovima eksploatacije i trgovine šalitrom. Međutim za sada nije prikupljen niti jedan konkretan podatak koji govori o preseljenju bilo kojeg pojedinca ili grupe reemigranata našeg porijekla iz Antafogaste u Boliviju niti je iko od, do sada intervjuisanih, potomaka koji danas žive u Boliviji potvrdio da su mu preci u Boliviju dospjeli preko Čilea.

Nameće se zaključak da su svi emigranti u Boliviji porijeklom iz Crne Gore na neki način bili vezani za ličnost Pavla Popovića. Bilo da su radili u nekoj od njegovih kompanija ili bili angažovani kao manji podizvođači kroz razne projekte koje su gradile velike građevinske kompanije čiji je Pavle Popović bio poslovni partner.

Da bi smo imali što jasniji pogled na proces useljavanja u Boliviju, neophodno je sagledati cjelokupno kretanje naših ljudi kroz Latinsku Ameriku i Karibe. Za naše najstarije emigrante Lima je bila jedna od dvije glavne tačke polazišta, a druga nezaobilazna tačka bio je Puerto Rico. U tom prvom talasu doseljavanja koji je trajao još od kraja 18. vijeka, prije bolivarske revolucije i osamostaljenja od Španije većine zemalja u Latinskoj Americi, sve do perioda nakon velikog rata trostruke alijanse kada su Argentina, Urugvaj i Brazil porazili Franciska Solana Lopeza i paragvajsku vojsku do te mjere da je od 1 337 439 predratnih stanovnika, preživjelo svega oko 250 000, a od toga ukupno 28 746 muškaraca.

Krajem 19. vijeka u periodu nakon „paragvajskog rata“ sa teritorijalnim proširenjima Argentine i završetkom unutrašnjih sukoba kao i ubrzanim razvojem industrije, infrastrukture, građevinskog sektora počinje masovan dolazak evropskih emigranata. Za našu emigraciju može se reći da je to bio drugi period naseljavanja Latinske Amerike, završetak perioda individu-

alne emigracije i početak naseljavanja manjih i većih grupa emigranata iz raznih djelova Crne Gore. Upravo drugi talas bio je posebno značajan za naseljavanje Bolivije. U to vrijeme jedan dio emigranata koji su tek pristigli u Argentinu odlazi prema Paragvaju usljed poziva paragvajске vlade doseljenicima da dođu u ratom opustošenu zemlju, tako da osamdesetih godina prošlog vijeka već imamo prve Crnogorce u Paragvaju koji se najčešće bave trgovinom. U Argentini, a posebno u dva najznačajnija grada Rozariju i Buenos Ajresu počinu se graditi

Jedan krak *Nebesnog voza* u Provinciji Salta

nove četvrti najčešće po projektima francuskih arhitekata. Za sve to trebao je kamen, a najbliža nalazišta dobrog građevinskog kamena su bila u Tandilu nekih 400-450 km udaljenosti od Buenos Ajresa. Baš u tom gradu naseljavaju se prve grupe Crnogoraca. Širi se i željeznička kao i putna infrastruktura, posebno u periodu od 1912. do sredine tridesetih godina grade se veliki infrastrukturni projekti na samom sjeveru zemlje, u Salti kao i provinciji Santiago del Estero i itd.

Za crnogorsku emigraciju posebno je interesantna izgradnja željeznice zvane „Tren de las Nubes“ (Nebeski voz ili Voz kroz oblake) koja je dio pruge Salta- Antafogasta. Izgradnja je trajala od 1921. sve do 1935. godine, a primarni cilj je bio povezivanje sjevera Argentine sa čileanskim lukama preko Anda na klancima čiji najviši vrhovi dostižu visinu i do 4220 metara. Prugu, inače treću najvišu na svijetu, projektovao je Amerikanac Richard Fontain Maury, a gradile su je sjevernoameričke kompanije. Jedna od argentinskih firmi koje su bile najveći podizvođači na ovom projektu je bila kompanija Popović, Kristić i Lopez u suvlasništvu Pavla Popovića iz Doljana kod Podgorice.

Josip Subašić u popisu jugoslovenskog iseljništva u Južnoj Americi za Pavla Popovića navodi sljedeće:

Popović Pavle, po zanimanju građevinski preduzetnik i kućevlasnik. Rođen u Doljanima kraj Podgorice. Izgradio više argentinskih i bolivijskih željezničkih pruga, cesta i mostova. U Iseljništvu je od prije rata sa porodicom. Adresa: Calle Alsina 1090, Salta, F.C.C.N.A, Argentina

Prije nekoliko godina stupio sam u kontakt sa njegovim sinom arhitektom Arsenijem Popovićem koji je u penziji i živi uglavnom na relaciji Buenos Ajres – Pinamar. Gospodin Arsenije Popović je pružio mnoštvo značajnih podataka koji su pomogli da se, ne samo upotpuni radna biografija njegovog slavnog oca, već i da se konačno prikupe značajni podaci vezani za kretanja crnogorskih emigranata prema Boliviji i sjevernim argentinskim provincijama, posebno Provinciji Salta đe i danas živi značajan broj potomaka naših sunarodnika koji su radili uz ili za Pavla Popovića.

Pavle Jovanov Popović rođen je u Doljanima 17. septembra 1891. godine od oca Jovana i majke Rose. Bio je najstariji od ukupno desetoro djece. Godine 1912. emigrirao je u Argentinu zajedno sa bratom Božom koji se 1920. godine vratio u Crnu Goru. Nakon dolaska, skupa sa prvim našim emigrantima odlazi na teritoriju današnje Provincije Čako, ali ubrzo kreće još sjevernije i

zaustavlja se u Provinciji Salta. Čitavog života na ovaj ili onaj način bio je posvećen građevinarstvu. Prvi posao nalazi 1913. godine u kamenolomima Mohotoro (Mojotoro) u kojima se vadio granit i tu ostaje sve do 1915. godine. Odmah po dolasku u Argentinu kao i većina crnogorskih emigranata približio se argentinskim radikalima UCR (Union Civica Radical)* koja je osnovana 1891. godine kao građanski liberalno-socijalni demokratski pokret osnovan od strane slavnog argentinskog predsjednika i političara Bartolimea Mitrea. Zahvaljujući prijateljstvu sa Ricardom Araozom inače visokim funkcionerom UCR-a Pavle Popović tj. njegova firma postaje podizvođač „Državnim željeznicama“ (Ferocaril del Estado) sve do 1925. godine, kada ga Araoz upoznaje sa rukovodiocima sjevernoameričkih kompanija koje su u to vrijeme gradile Tren de las Nubes te skupa sa svojim partnerima Krstićem i Lopezom postaje jedan od glavnih podizvođača na gradnji viadukta Salta – Socompa.

*Inače fenomenom pripadnosti UCR crnogorskih emigranata koji je posto još izraženiji pojavom peronizma na njegovim samim počecima danas se bavi i latinoamerikanistika. Tu izdvajam posebno doktorsku tezu prof. Ivana Ivanovića, predavača na univerzitetu Megatrend u Beogradu, koji brani tezu o socijalnom i političkom profilu crnogorske emigracije u Argentini na katedri za istoriju univerziteta Oviedo u Kraljevini Španiji, a koji se posebno bavi ovim aspektom. Mnogi svjetski stručnjaci za ovu oblast, dominantnu pripadnost crnogorskih emigranata UCR-u ne vide samo kao trend kod novopristiglih emigranata koji na taj način vide mogućnosti za lakša ostvarivanja prava i pravedniju poziciju u veoma etabliranom argentinskom društvu tog vremena, već i kao moralnu dilemu, jer po tumačenju većine potomaka prvih emigranata, kao i njihove još uvijek žive djece, život Evite Peron nije se uklapao u moralna načela Crnogoraca u to vrijeme doseljenih u Argentinu. Stoga je ideološki „Peronizam“ moguće naći gotovo isključivo kod druge generacije emigranata tog vremena, kao što je bio slučaj sa slavnim peronističkim rukovodiocem crnogorskog porijekla Eduardom Vuletićem i drugima.

Pavle Popović i kasnije ostaje blizak UCR-u, o čemu svjedoči i zahvalnica poznatog argentinskog predsjednika dr Hipolita Yrigoyena od 3. maja 1928. godine, nakon njegovog drugog izbora za predsjednika Republike Argentine.

Upravo od 1915. do 1925. godine u Saltu dolazi veliki broj crnogorskih emigranata. Pavle Popović je bio čovjek širokog srca i veliki patriota, po svjedočenju mnogih. Gotovo da nema Crnogorca koji je došao do njega, a ako nije mogao u svojoj kompaniji onda mu je pronašao posao u nekoj od firmi sa kojima je sarađivao. Mnogima je pomagao da sami zasnuju građevinske firme i nalazio im poslove, garantovao za njih, pa i pomagao novčano kome god je bilo neophodno. Ovaj veliki dobročinitelj našeg iseljništva obezbijedio je poslove preko svojih poznanstava mnogim našim ljudima koji su željeli da nastave sa građevinskim poslom u Boliviji koja je tada takođe započinjala sa izgradnjom pruga, puteva i drugih velikih infrastrukturnih projekata. Jaka pozicija i uticaj Pavla Popovića omogućila je velikom broju naših ljudi dobre početne pozicije u građevinskom sektoru u Boliviji i to je presudno uticalo na njihovu dalju reemigraciju iz Argentine ka toj latinoameričkoj zemlji.

Od 1928. do 1931. godine njegova firma je ponovo angažovana kao podizvođač argentinskih „Državnih željeznica“, a od 1931. do 1933. godine bio je podizvođač državne kompanije za puteve na izgradnji saobraćajnica kroz Provinciju Santiago del Estero, i tako sve do 1937. godine radi na izgradnji puteva u Comodoro Rivadavia, Provincija Santa Cruz kao i u oblasti Nechochea u Provinciji Buenos Ajres.

Pavle Popović je 1925. godine nakon vjenčanja skupa sa suprugom Virginiom Giavarani, kćerkom italijanskih doseljenika, posjetio familiju u Crnoj Gori, a u Argentinu se vratio 1927. godine. Tokom boravka u Crnoj Gori rodio se njegov najstariji sin Danilo koji je 1937. godine nastradao nesrećnim slučajem.

Nakon smrti sina Danila prestaje sa svim aktivnostima sve do 1940. kada ponovo potpisuje podizvođački ugovor sa državnom kompanijom za autoputeve kojim je sa poslovnim partnerima Don Nikolom Hrelakom i Don Vladimirom Gugoljem angažovan na izgradnji mnogih saobraćajnica širom Argentine.

Sve vrijeme bio je angažovan unutar naše zajednice, posebno na izgradnji poznatog Jugoslovenskog Doma u Buenos Ajresu čija se gradnja koju je omogućio sa mnogim drugim dobročiniteljima završava, 1942. godine. Kuma ovog danas veoma značajnog istorijskog spomenika kojeg je projektovao njegov saradnik i prijatelj arhitekta Viktor Sulčić bila je njegova supruga Virginia de Popović, a gradnju su pomogli Antonio Bojanović, Sava Jovanović, Eneo Ivančević, Mihailo Ilić, Vladimir Gugolj, Stevan Vujačić, Petar Jovanović, Mateo Veza i drugi. Kraljevina Jugoslavija ga je zbog dobročinstva 1941. godine odlikovala ordenom Svetog Save koji mu je dodijelio dr Isidor Cankar u tadašnjoj jugosovenskoj ambasadi u Buenos Ajresu. Zgrada Jugoslovenskog Doma postoji i danas u Buenos Ajresu na adresi Calle Nunez 1751 u Dock Sudu u provinciji Buenos Ajres.

Jedna od manje poznatih činjenica iz života i djela Pavla Popovića vezana je za istraživanja „Krebiozena“, lijeka protiv raka, koja je Američki institut za zdrastvo iz, do danas, nepoznatih razloga obustavio 1951. godine. Na ovom projektu sarađivao je sa dr Stevanom Đurovićem i sa njim osnovao institut koji se bavio istraživanjima liječenja malignih oboljenja Krebiozenom. O istraživanju ovog lijeka i dr Đuroviću pisao je Herbert Bailey u knjizi „A Matter of Life or Death - The incredible Story of Krebiozen“ („Pitanje života i smrti – nevjerovatna priča o Krebiozenu“, (G. P. Putnam's Sons, 210 Madison Avenue, New York, N.Y)

Od 1950. do 1955. godine putuje po Latinskoj Americi i posjećuje crnogorske kolonije provodeći dosta vremena među našim iseljenicima u Provincij Čako, a nekoliko puta odlazi i u posjetu Crnogorcima koji su tada živjeli u Paragvaju.

Pavle Popović je nakon Drugog svjetskog rata bio jedan od glavnih organizatora pomoći ratom porušenoj Jugoslaviji u Latinskoj Americi. Između ostalog bio je osnivač i direktor Jugoslovenskog trgovačkog i industrijskog društva sve do 1955. godine.

Ponešen entuzijazmom o poslijeratnoj izgradnji zemlje 1955. godine putuje u Crnu Goru. Izenada umire u Podgorici 5. jula 1955. godine za vrijeme boravka u kući u kojoj je živjela njegova tada jako bolesna majka. Sahranjen je na groblju u Doljanima, a nadgrobnu ploču napravio je njegov prijatelj, arhitekta Viktor Sučić.

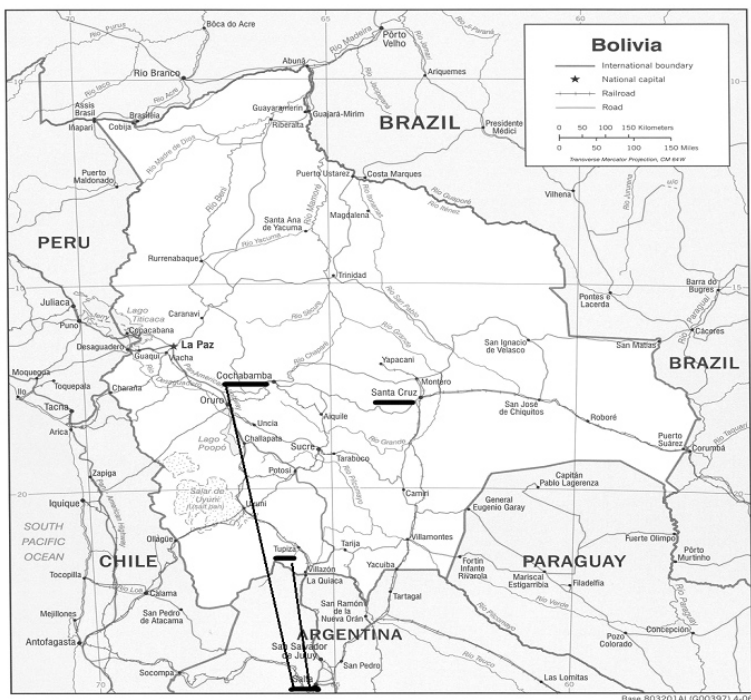
Koćabamba, Nazareno i Tupiza

Gradeći puteve, željeznice i vijadukte na sjeveru Argentine mnogi naši emigranti, uglavnom posredstvom Pavla Popovića, odlučili su se za odlazak u Boliviju i početak samostalnog bavljenja izvođačkim poslovima u građevinarstvu. Veliki broj njih se doselio u Tupizu i Nazareno koji su u neposrednoj blizini argentinske granice.

Iz pisanog svjedočanstva Bogdana Mićovića i njegovog unuka poznatog gredevinskog inženjera Stevana Mićovića u grupi koja je skupa sa njim stigla u Boliviju bili su Rafael Kilibarda (Nazareno), Santiago Danilović (Nazareno), Dušan Radonjić (Nazareno), Andrija Selić, Baltazar Vukotić (Nazareno) i Marko Rončević (Nazareno).

Mnogi od njih su odatle krenuli prema Koćabambi, a kasnije prema La Pazu i Santa Kruz De la Sijeri.

Dokumentovano je da se npr. Dušan Radonjić iz Nazarena odselio prvo u Koćabambu, a odatle u La Paz, dok njegovi potomci danas uglavnom žive u Santa Kruz De La Sijeri. Njegov unuk ing. Dušan Radonjić se i danas veoma uspješno bavi građevinarstvom u toj bogatoj bolivijskoj provinciji, a slično je i sa većinom potomaka naših doseljenika u Boliviji,

Kretanje crnogorskih emigranata iz Salte u Argentini prema Kočabambi i Tupizi u Boliviji

najveći dio njih se i danas uspješno bavi poslovima nasljeđenim od svojih predaka.

Glavna adresa onih koji su otišli prema Kočabambi bio je emigrantski hotel „Majestic“, i kao što sam već napomenuo, isključivo su se bavili građevinarstvom đe su bili angažovani kao podizvođači.

Jako zanimljiv dokument koji svjedoči o kretanjima crnogorskih emigranata kroz Boliviju je popis Josipa Šubašića u kojem su navedena sljedeća imena:

Drakić Velimir, Priv. Činovnik. Rodom iz Crne Gore. Neoženjen. Adresa: Hotel „Majestic“ Cochabamba – Bolivia.

Vuksanović Stevan, po zanimanju kontratista rodom iz Crne Gore. Adresa: Hotel „Majestic“, Cochabamba, Bolivia.

Petričević Cvjetko, Est Tarata (Provincia de Cochabamba), Bolivia.

Petričević Jovan, po zanimanju zidar rodom iz Crne Gore. Adresa: Juan Petričević, Est. Tarata (Provincia de Cochabamba), Bolivia.

Perović Julio, zidar nadglednik rodom iz Crne Gore. Adresa, Cochabamba, Bolivia.

Radonjić Lazar, radnik nadglednik, rodom iz Crne Gore. Adresa: Hotel „Majestic“, Cochabamba, Bolivia.

Radonjić Dušan, po zanimanju kontratista rodom iz Crne Gore. Stanuje na adresi: Hotel „Majestic“, Cochabamba, Bolivija.

Ražnjatović Andrija, po zanimanju kontratista rodom iz Zete, u Crnoj Gori. Adresa: Hotel „Majestic“, Cochabamba, Bolivia.

Selić Božo, po zanimanju kontratista rodom iz Morače u Crnoj Gori. Adresa: Natalio Selić, Hotel „Majestic“, Cochabamba, Bolivia.

Ovo je samo dio prvih doseljenika koji su popisani, a najveći broj je stigao na pozive svojih prijatelja ili putem glasa da u Boliviji ima Crnogoraca koji mogu pomoći oko zapošljenja.

Neki od naših emigranata su u Boliviju stigli sa porodicama, drugi su se ženili uglavnom sa domicilnim stanovništvom jer je u to vrijeme emigracija iz naših krajeva bila uglavnom sastavljena od muškaraca. Po svjedočenju ing. Stevana Mićovića danas u Boliviji živi između 2 i 3 hiljade potomaka naših doseljenika i kada se taj broj uporedi sa podacima o broju useljenih, kao i drugim parametrima može se sa sigurnošću reći da je taj podatak pouzdan.

Vrlo mali broj ih je i dalje u Koćabambi, ima ih još uvijek u Tupizi, ali najveći broj njih živi u Santa Kruz De la Sijeri glavnom gradu istoimene provincije kao i glavnom gradu Bolivije. Za zemlju kao što je Bolivija koja danas ima preko

deset miliona stanovnika crnogorska zajednica je veoma mala, ali za Crnu Goru ne. Izuzetnim fenomenom kod lation-amerikanista širom svijeta se smatra da je jedna tako mala zajednica kao što je crnogorska uspjela ostati jako povezana sve do danas, kao i to da su potomci naših doseljenika, iako malobrojni, u pojedinim istorijskim trenucima pokrivali najznačajnije pozicije u ovoj zemlji.

Poznati Crnogorci u novijoj istoriji Bolivije

Zanimljiv je podatak da je Bolivija do sada, kroz svoju istoriju, prošla kroz ukupno 189 državnih udara različitih ideoloških ciljeva, jačina, metoda i inflaciju od 23,500 %, što je jedna od najvećih zabilježenih u istoriji čovječanstva. U isto vrijeme, zemlja je jako bogata naftom i prirodnim gasom, a na njenoj teritoriji nalaze su druge po veličini rezerve gasa na kontinentu.

Često se u medijima čuje komentar kako je Evo Morales prvi autohtoni pripadnik starosjedilačkih naroda, izabran za Predsjednika Bolivije, što je zaista važan korak naprijed.

Međutim, Bolivija je ranije, u periodu od 1969. do 1970, imala predsjednika koji je, iako miješanog porijekla, po raspoloživim podacima najvećim djelom bio potomak upravo - Aymara indiosa. Predsjednik, José Torres González, inače poznat i po tome što je bio prvi ljevičarski predsjednik, svrgnut je vojnim udarom nakon godinu dana od strane pukovnika Huga Banzera, kasnijeg dugogodišnjeg predsjednika, a nakon toga je pobjegao u Argentinu, i bio ubijen u Buenos Airesu 1976. godine, za vrijeme operacije „Kondor“ čije su žrtve bili mnogi istaknuti ljevičarski lideri širom Latinske Amerike.

Upravo u to vrijeme bolivijski pukovnik našeg porijekla, Andres Selić, sin Božidara Selića, je svjetskoj javnosti i istoričarima postao poznat po dvije stvari – učešću u hvatanju ikone gerilskih pokreta i Kubanske revolucije Ernesta Gevare

zvanog Če i igranja jedne od ključnih uloga tokom Baznerove hunte.

Selić je bio taj koji je prvi ispitivao Che-a nakon hvatanja i kasnije učestvovao u sahranjivanju ostataka, a godine 1971, nakon dolaska na vlast Huga Baznera Suareza, kao jedan od glavnih vođa udara koji ga je doveo na vlast i svrgnuo ljevičarskog Predsjednika Jose Torresa Gonzaleza – postaje Ministar unutrašnjih poslova Bolivije. Ubrzo potom, kao veoma politički uticajan u desničarskim krugovima, sa još nekoliko političkih saradnika biva optužen za pripremanje kontraudara na brutalan način biva likvidiran dok se nalazio na poziciji bolivijskog ambasadora u Paragvaju.

Druga značajna politička ličnost osamdesetih godina u Boliviji je Andres Petricevich, bivši ministar saobraćaja takođe porijeklom iz Crne Gore. Porodica Petricevich i danas ima značajan ekonomski i politički uticaj, upravo u pokrajini Santa Cruz. Posjeduje jednu od najmoćnijih kompanija za niskogradnju u Boliviji, COPE - SA (Corporacion Petricevich - Sociedad Anonima) i zauzima značajna mjesta u današnjem bolivijskom društvu.

Još jedan visoki bolivijski funkcioner bio je našeg porijekla. Radi se o dugogodišnjem članu Senata i ministru odbrane Republike Bolivije – dr Jorge Otaševiću. Do 1996. godine, bio je Ministar odbrane Bolivije, kada je i smijenjen od predsjednika države Gonzala Sančeza.

U takvim okolnostima veoma teškim za privređivanje i rad mnogi potomci naših emigranata i to baš onih koji su živjeli u emigrantskom hotelu „Majestic“ u posljednjih četrdesetak godina uspjeli su da se izbore za visoka mjesta i pozicije u bolivijskom društvu.

Sadašnji Predsjednik Bolivije – Evo Morales je nekad bio uzgajivač lista koke i on je svoju političku karijeru počeo upravo kao Predsjednik federacije uzgajivača koke, a svoj politički uspon najviše duguje upravo borbi za prava uzgajivača ove

biljke, čiji list se upotrebljava u različite svrhe, a u ovoj zemlji je i sastavni dio tradicije starosjedičkog stanovništva.

Nakon izbora Eva Moralesa za predsjednika i pokušaja nacionalizacije gasne industrije Bolivije, počele su po raznim osnovama da se intenziviraju konfrontacije između istočnih pokrajina Beni, Pando, Santa Cruz i Tarija, inače najbogatijih djelova Bolivije, i njihovih guvernera sa centralnim vlastima u La Paz.

Dubina konflikta i podjela vuče korijene još iz postkolonijalnog vremena. Ne radi se samo o podjeli na bogate i siromašne, indiose, mestice i evropljane. Nezavisan posmatrač ima utisak da je problem u životnom konceptu, načinu gledanja na zajedničku budućnost i razvoj, što sve opet ima duboke historijske korijene, danas oličene u veoma teško premostivim ideološkim razlikama. Međusobne optužbe su veoma teške i u konfrontacijama, posebno među ekstremistima sa obje strane često se mogu čuti tonovi koji su obojeni rasnom netrpeljivošću.

U najnovijim političkim previranjima u Boliviji od prije nekoliko godina, kao jedan od glavnih oponenta sadašnjem predsjedniku Moralesu u svjetskim medijima pominjan je još jedan potomak naših emigranata Branko Marinković čije je puno ime Branko Goran Marinković - Jovičević, inače potomak Silvija Marinkovića – Hrvata, porijeklom sa Brača i Radmile Jovičević – Crnogorke koji su u Boliviju stigli krajem pedesetih godina prošlog vijeka. U decembru 2010. godine Marinković je skupa sa još 39 ličnosti optužen za pripremanje vojnog udara, nakon čega je bio primoran na egzil. Danas živi u SAD-u.

Mnogi svjetski mediji, kao i oni u našem regionu, objavili su biografiju ove nesporno, veoma značajne političke ličnosti današnje Bolivije. Zanimljivo je da se o tome najmanje govorilo upravo u Crnoj Gori, iako gospodin Marinković gotovo uvijek jednako ističe porijeklo svoje majke, kao i porijeklo svog oca.

*Današnje veze Crne Gore sa
potomcima naših iseljenika u Boliviji*

Današnje veze Crne Gore sa potomcima naših iseljenika u Boliviji u institucionalnom smislu, na žalost, ne postoje. Kontakti naših bolivijaca sa zemljom svojih predaka su ograničeni na ličnu komunikaciju sa rodbinom i aktivistima u iseljeništvu preko društvenih mreža. Njihove posjete Crnoj Gori nijesu tako rijetke – od obnove samostalnosti do danas bio sam svjedok nekoliko važnih porodičnih obilazaka. S obzirom na veliku udaljenost i inače slabo razvijene odnose dvije zemlje kako bi se izbjegao „argentinski scenario“ Crne Gora i njene institucije moraju uložiti značajnije napore na, prije svega, detaljnom popisu i istraživanju potomaka našeg iseljenništva u Boliviji, a nakon toga na osmišljavanju projekata On line edukacije o Crnoj Gori na kastiljanskom jeziku što se može odraditi o jednom trošku istovremeno sa ostalim hispanogovorećim zajednicima porijeklom iz Crne Gore koje žive širom Latinske Amerike kao i na sagedavanju mogućnosti otvaranja počasnih konzulata u La Pazu i drugim mjestima će postojati veće grupe potomaka naših iseljenika.